

Interessant nieuws van het Eurobirdnet in juli en augustus 1999

1. Zeldzame vogels in Nederland

Eind mei 1999 verscheen het boek 'Zeldzame Vogels in Nederland'. Het betreft deel 1 van een serie van twee, waarmee de Nederlandse Avifauna aan het eind van de 20ste eeuw goed is gedocumenteerd. Het is een prachtig boek (zie Het Vogeljaar nummer 3 van 1999, bladzijde 129). Direct na het verschijnen werd er een discussie op gang gebracht via het Eurobirdnet Nederland. Het meest opvallende is de acceptatie van de taxonomische volgorde. Daarover heeft vrijwel niemand het. Toch geven verscheidene personen die er verstand van hebben, tegenovergestelde meningen.

De discussie gaat nu voornamelijk over het ontbreken van soorten in het boek. Er zijn altijd mensen die in het veld iets zien. Als zij de vogel op naam weten te brengen en er een beschrijving van hebben, dan kun je de waarneming indienen bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). De leden van de commissie bestuderen de ingezonden gegevens en vervolgens wordt er gestemd. Een waarneming haalt het democratisch of niet. De categorie 'niet aanvaard' is ook belangrijk. Als een waarneming als niet aanvaard wordt opgenomen, dan word je in ieder geval serieus beoordeeld.

In de loop der jaren heb ik waarnemingen gehoord van vogelaars, die ik best als betrouwbaar inschat. Mensen die ik het predikaat 'stringer' zeker niet zou willen opplakken. Zo worden mensen genoemd die van alles menen te zien, zonder dat dit ooit kan worden geverifieerd.

Een serieuze vogelaar zag bijvoorbeeld een Grote Pijlstormvogel (*Puffinus gravis*) naast zijn kano op zee. Niet aanvaard. Dat gold ook voor een Grote Pijlstormvogel die door een groep waarnemers op Texel werd gezien. Ooit zag ik een Kleine Zilverreiger nabij de 'Woerdense Verlaat'. Ik heb de waarneming beschreven en ingestuurd. Hij werd niet aanvaard. Jaren later bleek mij dat ik iets van geel bij de snavel had beschreven. 'Dat kon niet', zei Joop Swaab. Een Westelijke Rietreiger (*Egretta gularis*) heeft wel geel aan de snavel? Nog maar eens indienen. Weer afgewezen. En zo zullen er heel veel voorbeelden zijn. Je zou dan alle beoordelingsformulieren in de aflesbrander willen gooien, maar dat is niet (milieu)vriendelijk. De CDNA doet ook haar best. Niettemin zijn er vogelsoorten gezien, die niet zijn gemeld aan het CDNA en zo mogelijk verloren gingen. Zoiets geeft frustraties.

De suggestie van Guus van Duin vind ik een goede. Het indienen van een soort dient openbaar te zijn. Via een website op het Internet kunnen diegenen die zijn geïnteresseerd, volgen hoe het met de beoordeling gaat. Op de website kunnen geluiden staan, foto's, beschrijvingen, etc. De liefhebbers van de 'mystery bird'-competities willen zeker meedoen. Deskundigen uit de hele wereld kunnen hun bevindingen ge-

ven. De CDNA-leden kunnen openlijk hun commentaar geven, zonder dat zij daar op worden aangevallen. Zo groeit er een mate van objectiviteit.

Ten slotte verdient het te allen tijde aanbeveling waarnemingen van soorten die dienen te worden beoordeeld, in te sturen. In het verleden zijn er revisies geweest en die kunnen zowel negatief als positief uitpakken. Eventueel gebeurt dat weer in de volgende eeuw. Wie meent een soort te hebben gezien, kan daar toch gewoon van overtuigd blijven. Dat staat los van wat anderen - in dit geval de leden van de CDNA - ervan vinden (dat is zo ongeveer de mening van Ruud van Beusekom). De uiteindelijke verantwoordelijkheid is en blijft voor de CDNA als commissie. Daartoe is zij ook ingesteld.

Norman D. van Swelm, die veel soorten in Nederland claimt, die afgewezen of niet zijn aanvaard, probeert ons te overtuigen van zijn gelijk. Waarom zou hij op 10 mei 1985 op de Maasvlakte geen Amerikaanse Fregatvogel (*Fregata magnificens*) kunnen hebben gezien? Een overvliegende Rotskruiper (*Tichodroma muraria*) zie je niet alle dagen, maar het kan wel. Hij heeft mooie plaatjes van een gevangen Withalsvliegenvanger (*Ficedula albicollis*) en van een broedende Forster's Stern (*Sterna forsteri*).

Norman wijst erop dat D.A. Vleugel de Humes Bladkoning (*Phylloscopus humei*) al determineerde voordat deze soort in Nederland was vastgesteld. Die waarnemingen staan niet in het boek 'Zeldzame Vogels'.

Meer openheid geeft natuurlijk meer bemoeials en dat is lastig. Aan de andere kant verbetert het de onderlinge communicatie en dat is weer een prettig bijverschijnsel.

Rob Goldbach uit Wageningen onderstreept dit en hij wijst erop dat CDNA-leden meestal goedwillende amateurs zijn. Zouden die geen ondersteuning nodig hebben?

Als er voor het bekijken op Internet van de ingediende waarnemingen f 5,- per jaar wordt berekend, dan moet het mogelijk zijn voldoende inkomsten te verzamelen om indieners netjes te laten weten wat er met hun waarneming is gebeurd. Er is altijd wel iemand bereid tegen onkostenvergoeding enig secretariaatswerk te doen. Trouwens Co van der Ward heeft ervaren dat de commissie de laatste tijd probeert zo open mogelijk te werken.

2. Taxonomy

Rolf de By biedt ons een nieuwe service. Hij zorgt voor een bijgehouden lijst van alle taxonomische veranderingen, inclusief de voorgestelde splits. Hij houdt al lang een lijst bij die door de auteurs Sibley & Monroe is opgesteld.

Wie meer wil weten:

<http://www.itc.nl/~deby/SM/TaxChanges.html>.

3. Merkwaardige broedplaats

De Noor Eddy Chapman heeft vijf paren Oeverzwaluwen (*Riparia riparia*) broedend in een

Withalsvliegvanger op de
Maasvlakte, 10 mei 1985.
Foto: Norman van Swelm.

spleet van de rotsen gevonden. Daar heeft hij nog nooit eerder van gehoord. Chris Mead uit Norfolk weet dat dit meer voorkomt. Vaak zit er dan in de spleet wel zand. Zo broedden er Oeverzwaluwen in de wanden van grachtmuren en in drainagepijpen. Hij weet dat er aan de Baltische kust een nest is gevonden dat in het gras op de top van een klif was gebouwd. Barry O'Mahogany uit Ierland kent een plek waar Oeverzwaluwen broeden in de muur van een leegstaand gebouw. Nader onderzoek wees uit dat de vogels toch in zand broedden dat bovenop de muur was terechtgekomen. Het zand was afkomstig van nabijgelegen duinen.

4. Invasie?

Er wordt een invasie gemeld van Sijzen en Kruisbekken. Of dit doorzet en hoeveel het er worden, zullen wij als u dit leest wel weten. Michel Kleeman meldt op 1 juni een groep van 40 Sijzen en totaal wel 93 vogels in de Kennemerduinen. Op 7 juli telde hij totaal 519 vogels. Ook vanuit Den Haag en Castricum worden groepjes Sijzen en ook Kruisbekken gemeld. Op Schiermonnikoog ziet Otto Overdijk wel Kruisbekken, maar (nog) geen Sijzen. De heer Aarts meldt deze wel uit de binnenstad van Nijmegen. Ook zelfs een Kleine Jager in een grindgat aldaar.

5. Een Kwartelkoning (*Crex crex*) in de tuin

Paul Tout schrijft dat de Kwartelkoning tegenwoordig in Friuli-Venezia-Giulia - dat is een regio in Noordwest-Italië, tegen de Alpen aan - een vogel is van de buitenwijken. Daar staan veel huizen met tuinen die niet keurig worden verzorgd. Gastarbeiders die in Duitsland of elders werken, komen er in de grote vakantie. Zij werken dan aan hun huis en laten verder het hele jaar de tuin onverzorgd achter.

In 1995 leverde een telling 203 roepende mannetjes op. Het totaal aantal vogels in Noordwest-Italië werd dat jaar geschat op vijfhonderd territoria.

Paul Tout is niet zo blij met deze aantallen. De Kwartelkoning houdt met zijn onafgebroken roep de mensen uit hun slaap. Daarom onderhoudt men de tuinen niet. Dan zijn er minder roepende

mannetjes en kunnen de mensen weer gewoon slapen.

Dat is natuurlijk de andere kant van de medaille. Vroeger waren de mensen die lange dagen moesten maken, niet zo blij met deze slaapverstoorder. Daaraan denken wij nu niet meer.

6. De informatie over de houtkap in het broedseizoen (Het Vogeljaar 47 (3): 126) door Rob Bijlsma krijgt via het Eurobirdnet Nederland veel aandacht. Bioloog J.J.A. van Dijk uit Gieten, die zelf vele jaren op de Veluwe werkte, schrijft dat zelfs bomen met zichtbare horsten niet worden ontzien.

Lieuwe Dijkse meldt dat de viering van het honderdjarig bestaan van SBB (Staatsbosbeheer) op Texel aan een paartje Buizerden hun legsel kostte. 'Wat doet Vogelbescherming hieraan?' is zijn noodkreet.

Wytze Janse ergerde zich aan de viering van het honderdjarig bestaan van SBB in Delft in een natuurgebied, waar de luidsprekers luid schalden en een hoogwerker aanwezig was die olie lekte. 'Het gebied is toch al vervuild' was de reactie van SBB en 'wij zijn hier voor de recreërende mensen'.

Zijn broer die lekker wilde vogelen in de Flevo-polders, had gelijke verhalen uit de buurt van de vogelkijkhut 'De Zeearend'. Co van der Wardt bevestigt dit. Hij was niet eens meer in staat bij de hut te komen en ook hij ergerde zich aan het lawaai ter plekke.

Ook SBB heeft een website: <http://www.staatsbosbeheer.nl/organisatie/vanenvoor.htm>. Op deze pagina lezen wij: 'De organisatie wordt gekenmerkt door openheid en ondernemerschap en een resultaatgerichte en efficiënte manier van werken'.

Dat belooft nog wat. Zeker voor diegenen die naar zeldzame soorten kijken. Binnenkort zullen wij tegen een vergoeding een soort kunnen bekijken in een afgesloten terrein. Dan zal er geen ergernis meer zijn van beide partijen. Dat heet ook vooruitgang.

Ricardo van Dijk meldt dat SBB heeft aangekondigd niet meer in het broedseizoen te kappen. Dat is mooi geleerd na honderd jaar. Mogelijk

De mannetjes Woudaapje die bij Alkmaar verbleef.

Foto: Rob Struijk.

plegen zij nog wel onderhoud. Als dat een ander woord is voor kappen?

7. De eclips van 11 augustus 1999

Natuurlijk waren er allerlei vragen over het gedrag van vogels en ander levende wezens tijdens en voor de eclips.

Ik noteer de volgende zaken:

a. Bij diverse mensen ontstaat er trekgedrag. Hieraan voorafgaand hebben sommigen door alert en goed inkoopgedrag zich een brilletje weten te bemachtigen.

b. Er werd slaaptrekgedrag geconstateerd bij een Merel in Meppel. In Gieten, Den Haag en Meppel werden de vogels stil. In Oost-Maerland was geen reactie merkbaar. In Diemen zag Fred Vogelzang een Teunisbloem opengaan. Zelf was ik bij het begin van de eclips in Huizen bij professor Voous, die een eclipsbril had, zodat ik het begin kon zien. Er was daar veel bewolking en ik reed richting Diemen en daar kon ik de verduistering zien. Het bleef redelijk licht. Aan de vogels zag ik niets bijzonders.

Vanaf de telpost Bloemendaal constateerde Pim de Nobel slaaptrek bij de sterns. De Grote Sterns trokken naar het zuiden, de Visdieven (en eventuele Noordse Sterns) vlogen naar het noorden. Die actie was weer afgelopen toen de zon weer normaal scheen.

Winnie Meyer Ricard meldt dat Wilde Eenden in Ulm (Duitsland) hun kop tussen de veren deden. Een Aalscholver vloog weg richting slaapplek. Dirk Raes constateerde in Brussel dat de Houtduiven en Zwarte Kraaien richting Zoniënwoud vlogen. Daar slapen zij namelijk.

Teus Luyendijk was in Frankrijk. Hij zag na de eclips dat Boerenzwaluwen lager foerageerden. Mogelijk vlogen de insecten lager.

Kwartels riepen gewoon door of er niets aan de hand was.

Een groep Kieviten op trek ging in het weiland zitten en vloog na de eclips weer verder.

Dirk Moerbeek meldt totale stilte tijdens de eclips. Hij was in Frankrijk. Ook Rolf de By heeft dit ervaren.

Vanuit Spanje meldt men nauwelijks effect. Tim Earl was naar Alderney (een der Kanaaleilanden) en maakte een 100% verduistering mee. De meeuwen krijsten geagiteerd. Ze gingen op het water slapen net als de sterns. Later vlogen ze weer gewoon op. Dat meldden anderen ook.

De Jan van Genten van Burhou (Kanaaleilanden) gaven geen blijk van het feit dat er iets bijzonders aan de hand was.

Een waarnemer zag dat sterns na de eclips trekgedrag vertoonden en wegvlogen in zuidelijke richting.

c. Verder dit keer geen opvallende zaken. Dit in tegenstelling tot het jaar 1433 toen er na de eclips in Brussel 40.000 mensen stierven aan de pest. Nu niets van gehoord.

Websites

Voor het eerst kom ik een maker van een website tegen, waarvan ik besef dat dit de meesters van de toekomst worden. IJsbrand den Otter, leerling van 6 VWO (Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs). Een scholier die enthousiast bezig is met het opzetten van een website. Van scholieren kunnen wij op computergebied heel wat leren. Van mijn eigen scholieren leer ik allerlei trucs om mijn website een gaaf uiterlijk te geven. IJsbrand geeft mij ook direct tips. Hij werkt met hetzelfde programma als ik: 'Frontpage Express'. Dat programma heeft goede en minder

goede mogelijkheden. Op goed technische wijze wordt mij dit verteld. Het programma 'Kladrak' van Windows gebruikt IJsbrand om de website te bouwen. Hierin bouwt hij de website met URL: <http://members.xoom.com/ljdo>.

Eind 1998 begon IJsbrand via een website zijn vogelwaarnemingen in de kop van Noord-Holland kenbaar te maken en daarbij kwamen wat foto's. Vervolgens ontwierp hij de rubriek 'Hotspots'. Hij maakte als eerste plek een site over 'Het Zwanenwater'.

Zijn website is een bezoek waard. Beter is het zelf naar het Zwanenwater te gaan. Dat is een fraai gebied nabij Callantsoog. Zelf heb ik er prachtige herinneringen aan. Diverse keren waren er rallen te horen, zoals het Porseleinhoen en het Kleinst Waterhoen. Ook zag ik er een prachtige Griel. Enige jaloezie ten aanzien van de beheerder van Natuurmonumenten Wim Klomp, kan ik niet verbergen. Je zult maar zo'n achtertuin hebben.

De website opent met twee foto's van Draaihalzen die telkens hun kop naar elkaar toe draaien. Verder staat er een foto op van een Staartmees. En ten slotte natuurlijk de mogelijkheden die je hebt om andere webpagina's te bezoeken.

De eerste pagina is 'Hot Spots' genoemd. Het Zwanenwater wordt beschreven. Natuurlijk lezen wij over de Lepelaars. Het gaat met deze mooie soort erg goed. IJsbrand is lid van de Vogelwerkgroep Tringa. Deze Schagense vogelwerkgroep is al jaren heel actief en dat zijn ze niet alleen op vogelgebied. Ook andere terreinen van de veldbiologie en van de regionale geschiedenis krijgen aandacht. Via een geheel eigen website zou het mooi zijn als wij daarover informatie kregen. Nu beperkt het zich nog tot het logo op deze pagina van IJsbrand.

Er is een kaartje van het Zwanenwater en een beschrijving hoe men daar kan komen. Wie op de kaart klikt krijgt een lijst met vogelsoorten die in 1998 in dit fraaie natuurgebied zijn gezien. In de lijst komt een Kerkuil voor. Broedt die hier? Ook een Boomleeuwerik vind ik een leuke soort. Natuurlijk is er nog veel meer.

Het enige nadeel is dat de lijst niet op de goede volgorde staat. Dat maakt het snel opzoeken iets lastiger, maar uiteraard zijn dit zaken die kunnen worden verbeterd.

Via een mooie plaat van een Roodkeelnachtgaaal (*Luscinia calliope*) kun je via deze pagina terechtkomen op de 'Dutch Bird Alert' Website van Pieter Gordijn:

<http://consist.horizon.nl/pieter.gordijn/recentbirds.html>

De tweede pagina: 'My Birding' laat zien welke vogels IJsbrand de afgelopen tijd heeft gezien. Strandleeuwerik, IJsvogel, Grote Jager en nog veel meer andere leuke soorten. Den Oever is voor hem een bekende plek. Trouwens Camper-

duin en De Putten zijn ook in trek. En dat volkomen terecht.

Photogallery is de laatste pagina. IJsbrand fotografeert zelf. Hij doet dat zeer verdienstelijk. Dit jaar moet hij maar meedoen met de Vogelparade 1999 van 'Het Vogeljaar' (uiterste inzendingdatum 1 december 1999, zie bladzijde 187 van nummer 4 van dit jaar).

Mooie foto's van de Knobbelzwaan, ook een prachtige Bergeend, een wat trieste Torenvalk en dan de foto van het Woudaapje van de Belkmerweg. Daar kan ik uren van genieten. Wat een aardig beestje daar op die plek. Ik ben er zelf ook wel geweest.

En ten slotte is er een pagina met Links. Daarna gaan wij weer verder.

E-mail adres: denotter@wanadoo.nl

Internetadressen

Verder wil ik dit keer kort wat adressen noemen, die op de een of andere manier voor onze lezersgroep van belang kunnen zijn.

Klauwieren vormen een interessante vogelgroep. Er is een speciale werkgroep voor de bestudering van deze soorten in het leven geroepen. De 'International Shrike Working Group' (ISWG). Zij hebben een eigen website: <http://studwww.rug.ac.be/~wdestecke/shrike>. Ook het volgende adres is geschikt: <http://www.egroups.com/list/shrikeologie>.

De Vlaming Dirk Raes heeft een website gemaakt over alle kleurringprojecten. Deze site is goed onderhouden. Een bezoek leert ons dat er alleen al voor ganzen en zwanen 115 projecten bestaan. Voor de Grauwe Gans bestaan liefst dertien kleurringprojecten.

Website: <http://www.ping.be/cr-birding/cr-birding.htm#bookmark-projects>

De Zwarte Ooievaar heeft ook een eigen site: <http://club.voila.fr/group/ciconia-nigra/>. Ze corresponderen in het Engels over deze soort.

Voor Landschapsbeheer bezoekt u de site: <http://www.landschapsbeheer.com>.

Landschapsbeheer is een samenwerkingsverband tussen de stichtingen van onze twaalf provincies. Natuur- en cultuurhistorische plekken proberen zij voor ons en ons nageslacht zo goed mogelijk te behouden.

De Vlinderstichting kunt u vinden op: www.bos.nl/vlinderstichting.

Voor mensen in het onderwijs: de site www.wad-denzee.nl geeft voor u en uw leerlingen veel informatie.

Berichten van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM): <http://www.minvrom.nl>.

Mocht u mij op zaken willen attenderen, of naar aanleiding van bovenstaande reageren dan vindt u mijn adres hieronder.

■ P.C. Meijer, Bakboordlaan 3, 3448 KG Woerden, telefoon: (0348) 43 19 05; fax: (0348) 43 02 16. E-mail adres: meijerpc@worldonline.nl.

Mijn homepage vindt u op: <http://members.tripod.com/pcmeijer/index.html>

De homepage van 'Het Vogeljaar' vindt u op: <http://home.wxs.nl/~rkole/vj.html>